

HLA SATEL

ZPRAVODAJ
MĚSTSKÉ
ČÁSTI
PRAHA 15

ČÍSLO
2021
ROČNÍK 27
NEPRODEJNÉ

5

WWW.PRAHA15.CZ

**KONCEPČNÍ
STUDIE**
STR. 6–7

STARAJÍ SE O NÁS **MUDR. MARCELA POLÁKOVÁ**

Obor pediatrie je velmi rozsáhlý, počínaje novorozenci a konče dospělými mladými lidmi. Je to tedy obor velmi pestrý, ale o to náročnější. V tomto rozhovoru vám představíme lékařku s dlouholetou praxí.

JAN KAČER A ADÉLA KUBAČÁKOVÁ

Český herec a režisér Jan Kačer patří neodmyslitelně k výrazným postavám českého filmu a divadla. Jan Kačer je otec tří dcer, z toho nejmladší je Adéla Kubačáková, která je s otcem spojena i pracovně, a o tom a nejen o tom jsme si povídali.

František Štěpánek (1872–1934),
původní profesí učitel, jehož
obuvnická firma měla nakonec
zastoupení téměř na všech
kontinentech

Architektura v Hostivaři

Díl 5. František Štěpánek – od obuvi k automobilům

Vzácný snímek zaměstnanců Štěpánkovi
hostivařské továrny, která před válkou dávala práci
asi 350 dělníkům

V minulém čísle našeho putování průmyslovou Hostivaří jsme začali životní osudy Františka Štěpánka, jeho nedlouhou trvajících učitelskou dráhu, vyučení u začínající obuvnické firmy bratrů Baťových i politickou kariéru. Opustili jsme jej v době, kdy zakoupil novou továrnu v Hostivaři a do podnikání se pustil skutečně ve velkém.

Po vyhlášení Československé republiky v roce 1918 František Štěpánek postupně do Hostivaře přesunul veškerou výrobu obuvi ze Zlína. Baťovské firmě sice odešla konkurence z města, ale rozhodně ne z trhu. Přes počáteční obtíže (zadlužení, hrozba bankrotu, vyrovnávací řízení v roce 1923) a následné okolnosti vynucené rozšíření společníků firmy (nově bude označována jako „František Štěpánek a spol.“) se provoz v Hostivaři konečně naplno rozběhl.

Štěpánek obouvá celý svět

Firma vyráběla velmi kvalitní, elegantní, a přesto cenově dostupné boty známé pod obchodní značkou Ogar. Pod ní zákazníci dostali pánskou i dámskou obuv, stejně jako dětskou, střevíčky, sandály, bačkory a mnoho dalších.

V roce 1927 píše Národní listy, že je Štěpánkova továrna jednou z těch, které jsou zakázkami ruční obuvi tak zavaleny, že rozšiřují přístavbami tovární místnosti, aby mohly vyhovět všem zakázkám, a to hlavně americkým. O kvalitách i Štěpánkovi obchodním talentu hovoří i fakt, že boty vyvážel do celého světa (značka

Ogar nabízela Paříž, New York, Londýn, Berlín, Krakov, Vídeň, Budapešť, Kodaň nebo Haag, ale export fungoval i do Afriky nebo Íránu, tehdy ještě zvaného Persie). Navíc stále rozšiřoval sortiment, proto když začal nově vyrábět gumovou obuv, zavedl rovnou výrobu dalších módních i technických výrobků z tohoto materiálu, např. koupacích čepic, míčů a dalších sportovních předmětů, ale též gumových podlah, schodišť, nárazníků, hadic, technických součástek či lékařských předmětů. Štěpánek se vedle hostivařského kolegy inženýra Otakara Podhajského stal také revizorem Československého červeného kříže, který založila a vedla Alice Masaryková. Jeho podnik zatím zval své zákazníky na exkurze do továrny, jejíž součástí byly pochopitelně i ukázky sortimentu.

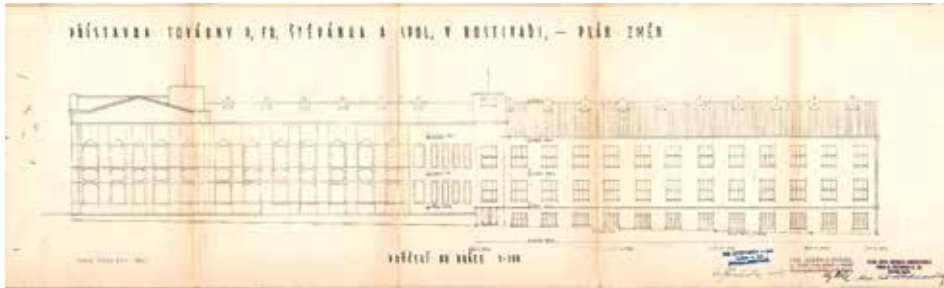
Hospodářská krize

Těžké období ekonomické krize první poloviny 30. let Štěpánkova firma ustála, byť situace vypadala chvílemi velmi vážně. I tady proběhlo několik stávek mohutně podporovaných tehdejší radikálně levicovým tiskem (Rudé právo, Dělnická rovnost), velkým hostivařským průmyslníkem jako Ing. Podhajskému nebo právě Františku Štěpánkovi bylo vytýkáno propouštění, neúměrná tvrdost vůči dělníkům, neplacené přesčasy, špatné hygienické podmínky, stejně jako časté zaměstnanecké pokuty, proti kterým nebylo dovolání. Komunistická propaganda popisovala podmínky v továrnách ve zcela opačném zrcadle než ostatní tisk. „Mladému dělníkovi nadiktoval mistr u Štěpánků 25 Kč pokuty

Práce v továrně nebyla jednoduchá a během krize docházelo i ke střetům mezi mistry a dělnictvem.
V roce 1932 se tu stávkovalo skoro dva měsíce

za to, že vzal za ruku spolupracující děvče! Když byla svolána protestní schůze dělnictva, vymlouval se mistr, že prý šlo o přečin proti mravopoctnosti,“ hřímal Rudé právo na mistra Kroutila, který podle nich za každou chybu nutí zaměstnance k odkupu bot, aniž by dal možnost jejich opravy. „Při tom pan Kroutil užívá vybraných výrazů: ‚Lumpe, syčáku, krávo, pacholku‘ a jiné.“ (6. února 1931) Těžko dnes už soudit, v jakých podmínkách dělníci v té či oné továrně pracovali. Neradi bychom jakkoliv očernili právě Františka Štěpánka, podobně silící propagandistické informace najdeme proti všem velkým průmyslníkům. Jsme si vědomi, že dobové podmínky jistě nebyly snadné, zejména ve 30. letech v následcích světové hospodářské krize. V Hostivaři dělníci nejsilněji stávkovali v roce 1932, policie zakázala srocování davů, četníci obcházeli továrny a atmosféra notně zhoustla, slovní přestřelky probíhaly i v tisku (být často více mezi samotnými

Základ továrny postavil hostivařský stavitel Jan Řehák, zde zachycena přístavba od architekta Bohumila Hübschmanna z července 1940

novináři). Konkrétně u Štěpánků dělníci odmítali nastoupit do práce téměř dva měsíce. Nakonec však továrna krizi překonala, v roce 1934 pracovalo v hostivařských dílnách 350 lidí. A aby chom částečně vyvážili účelově zkrácené články komunistické propagandy, nutno říci, že stejně jako Baťa i Štěpánek zajišťoval pro své zaměstnance řadu výhod, dával vánoční přídavky, zajišťoval zábavu na volný čas – součástí továrního areálu bylo např. volejbalové hřiště – a proslulosti dosáhlo i firemní družstvo pozemního hokeje pojmenované, jak jinak, Ogar. Své věrné zaměstnance Štěpánek nejednou nechal i s fotografiemi a osobním poděkováním zvětšit v oblíbených časopisech (např. Pestrý týden).

Úmrtí Františka Štěpánka

Továrna znovu rozběhla provoz v plné síle, když na vrcholu úspěchu svého podnikání František Štěpánek po delší nemoci zemřel. Stalo se tak 23. dubna 1934 v podolském sanatoriu a bylo mu pouze dvaasedesát let. Později k desátému výročí jeho úmrtí napsaly Lidové noviny: „Pro širší veřejnost zanechal František Štěpánek vzácný odkaz, pro který ho řadíme mezi nejušlechtilejší representanty našeho průmyslu: kus dobré

Poděkování dělníkům a zároveň motivace pro další – Fr. Štěpánek své nejlepší zaměstnance nechával zvětšit v populárních časopisech (Pestrý týden, 1941)

české tradice podnikatelské – skromný začátek, poctivou, houževnatou práci a věrnou službu národu.“ (22. dubna 1944)

Firma však pokračovala dál a jméno svého zakladatele si přirozeně ponechala. Ještě před válkou proběhlo další rozšíření podniku, již od konce 20. let až do let čtyřicátých zde navrhoval stavební úpravy (z našeho seriálu již dobře známý) pražský architekt Bohumil Hübschmann. Samotnou stavbu posléze prováděla podolská firma Jaroslava Staňka. Dostavěli celé křídlo továrny souběžné se železnicí, vznikly dílny pro výrobu dřevěných podpatků, dále vodní rezervoár, výtahy, podkrovní bylo adaptováno na skladiště.

Pražské firemní prodejny obuvi Štěpánek postupně otevíral v Hostivaři (v ulici Pod akáty, dnešní Hostivařské), ve Vršovicích, Košířích a v Jindřišské ulici na Novém Městě; další založil v Plzni, Brandýse nad Labem, Dvoře Králové, Třeboni, Milevsku, Rokycanech i dalších městech. Zboží dodával 1500 obchodníkům s obuví. Podnik také pružně reagoval na módní vlny a v této době kupříkladu nabízel populární dřeváky. „Ani krok bez jejich veselého klapotu,“ sdělovala reklama v Moravské orlici. Reklamní oddělení firmy zásobovalo časopisy originální inzerčí často doprovázenou i vtipnými ilustracemi či slogany: „Dobře obut je pan král i drotar jenom tehdy, nosí-li obuv Ogar.“ Válku společnost přestála bez větších problémů, pouze změnila svůj status na akciovou společnost (nyní vystupující jako „Štěpánek a. s.“). Její hrana začala zvonit až po válce.

Znárodnění – Obus

Továrna spadala hned do první vlny znárodnění (ještě před komunistickým převratem), ministerstvo průmyslu o jejím osudu rozhodlo bezprostředně po válce. Změnil se i název, firma dostala nové jméno „Obus n. p. Hostivař“.

V prvních letech socialistického budování ještě pokračovala ve výrobě obuvi, dokonce se hrdě chlubilá překonáváním předválečné produkce, ale v 50. letech přišel její úpadek. Počátkem 60. let bylo úřady rozhodnuto o jejím zrušení. Skončila tak jedna z největších obuvnických firem, kterou během několika málo let postavil od nuly halenkovický učitel František Štěpánek a jež vzápětí zásobovala svými výrobky celý svět. V Hostivaři její prostory od dubna 1963 převzaly „Automobilové závody n. p. Mladá Boleslav“. Až po sametové revoluci se do Hostivaře vrátil

vnuk zakladatele, Ing. Jan Štěpánek. Jelikož byla továrna znárodněna ještě před nástupem totalitního komunistického režimu, restituční zákon se na ni nevztahoval, a tak musel Jan Štěpánek celý areál rodinného podniku koupit a mnoho dalších let zasvětit jeho rekonstrukci. Původní slavnou továrnu dodnes připomíná nevyužívaný komín, jenž stojí uprostřed areálu. Jan Štěpánek jej tam nechal z nostalgie a připomínky rodinné průmyslové tradice.

Bývalou továrnu získal i se zařízením autoopravny, proto rodinné podnikání pokračuje s auty pod názvem „Auto Štěpánek, a. s.“. Zároveň měl Jan Štěpánek jiný podnikatelský sen.

Cukrář a autodílňa

Kvůli špatnému třídnímu původu nesměl studovat, proto se vyučil pekařem a cukrářem. Postupně dostudoval průmyslovou školu (a časem i vysokou školu) a nastoupil do modřanské čokoládovny, kde strávil víc než třicet let života. Když po roce 1990 odkoupil původní rodinnou továrnu, v části sice zůstaly zavedené autodílny, ale část přestavěl na výrobu cukrovinek, kterou založil roku 1996. Dnes tu z výrobních linek denně sjíždějí tisíce cereálních tyčinek, ale i čokoládové figurky a nejrůznější výrobky zdravé výživy. Štěpánek je vyváží do celého světa, stejně jako jeho dědeček expedoval obuv. Vyrábí tyčinky pro firmy, obchodní řetězce, ale i pod vlastní značkou Fly. Podnik distribuuje své výrobky pod obchodní značkou Rupa. Proč? To vysvětlil sám majitel: „Nechtěli jsme mu dávat jméno Ogar, a tak jsme se svolením potomků použili značku Rupa. Značka připomíná Rudolfa Pachra, výrobce čokolády a zakladatele firmy Rupa, předchůdce dnešní čokoládovny Orion.“

Továrny Štěpánek se tedy vrátili k rodinnému majetku, znovu upravily svůj sortiment, jejich cesta vedla od obuvi přes auta k cukrovinkám. Vlastně má díky tomu i náš příběh Štěpánkova podniku sympaticky sladký konec.

● Lukáš Berný, Marie Zdeňková

